

ВИБІРКОВА ДИСЦИПЛІНА
для студентів III курсу фармацевтичного факультету
спеціальності «Фармація, промислова фармація» (денна, заочна форми навчання)
на 2023-2024 н.р.

Назва дисципліни	ПОБІЧНА ДІЯ ЛІКІВ
Кафедра	фармакології
Науково-педагогічні працівники, які викладатимуть дисципліну	Професор Заморський І.І. Професор Філіпець Н.Д. Доцент Кметь О.Г. Доцент Кишкан І.Г. Доцент Петрюк А.Є. Доцент Копчук Т.Г. Доцент Мельничук С.П.
Короткий опис змісту дисципліни	Впровадження в медичну практику багатьох лікарських засобів (ЛЗ) з відомими і доведеними фармакологічними ефектами дозволило впливати на перебіг захворювань, попереджувати значну кількість летальних випадків і покращити якість життя. Однак, на підставі даних, отриманих в процесі розробки, впровадження і моніторингу застосування нових лікарських препаратів (ЛП) встановлено, що крім позитивної дії ліки можуть проявляти низку побічних ефектів. Побічна дія (ПД) ЛЗ може виникнути раптово і буває настільки виразна за своїм проявом, що створює значнішу загрозу для життя, ніж саме захворювання, з приводу якого були призначені відповідні препарати. Однією з провідних причин збільшення числа медикаментозних ускладнень є нераціональне застосування ЛЗ при поліпрагмазії, необґрунтоване їх використання без урахування супутніх захворювань. Рациональна фармакотерапія передбачає врахування індивідуальних особливостей пацієнта, зокрема, стосовно фармакокінетики та фармакодинаміки ЛЗ в залежності від віку, статі, генетичних факторів, харчування тощо. Значні досягнення в галузі фармакології та фармакотерапії дозволили не тільки суттєво збільшити арсенал ЛЗ, але викликали необхідність більш поглибленого аналізу причин виникнення та вивчення механізмів розвитку побічних реакцій. За даними ВООЗ у різних країнах світу від 3 до 15% всіх звернень пацієнтів до лікаря обумовлені ускладненнями фармакотерапії. Летальність від ПД посідає 5-те місце в світі після захворювань серцево-судинної системи, легень, онкологічної патології і травм. А тому проблема безпечності ліків стає актуальнішою у всьому світі, оскільки впровадження в медичну практику ЛЗ з високою біологічною активністю несе не тільки полегшення, а й небезпеку. В Україні розбудовано державну систему фармакологічного нагляду – систему збирання наукової оцінки ПД, неефективності (відсутність ефекту) ЛЗ при їх медичному застосуванні з метою прийняття відповідних регуляторних рішень. Вивчення навчальної дисципліни «Побічна дія ліків» сприяє формуванню у студентів умінь щодо визначення ПД ЛЗ та обґрунтування заходів профілактики ПД, сприяє закріпленню навичок щодо раціонального призначення ліків в процесі подальшого навчання і у професійній діяльності, а також <i>забезпечує якісну підготовку студентів спеціальності «Фармація, промислова фармація» до I етапу ЄДКІ інтегрованого тестового іспиту «Крок-1» та іспиту з англійської мови професійного спрямування.</i> <i>Мета:</i> формування у студентів теоретичних знань та набуття

практичних навичок щодо основних принципів обґрунтування раціонального й безпечного для здоров'я людини застосування лікарських засобів з урахуванням розвитку можливих побічних ефектів. Досягнення мети дозволить підготувати студентів до практичної діяльності, якісного виконання функціональних обов'язків, пов'язаних з раціональним вибором лікарських препаратів, що сприятиме зменшенню частоти розвитку побічних реакцій.

Завдання:

сформувати підготовку провізорів, які володіють значним обсягом теоретичних і практичних знань щодо визначення основних видів, причин, механізмів розвитку, клінічних проявів можливої ПД, симптомів передозування ліків та заходів, що запобігають виникненню та сприяють усуненню небажаних реакцій при призначенні ЛЗ і їх взаємодії з іншими медикаментами;

ознайомити з основними термінами та загальними положеннями стосовно ПД ЛЗ, а також факторами, що сприяють виникненню ПД ЛЗ;

сформувати знання про клініко-фармакологічну класифікацію ПД ліків та заходи запобігання ускладнень фармакотерапії;

закріпити знання про форми, методи отримання та аналізу інформації про ПД ЛЗ;

сформувати знання щодо особливостей ПД ліків у дітей та людей літнього віку, ролі генетичних факторів, шкідливих звичок, поліпрагмазії, несумісності ліків, можливої тератогенної дії ЛЗ, лікарської алергії, «синдрому відміни»;

сформувати вміння та навички наукового аналізу й узагальнення ПД при застосуванні груп ЛЗ згідно фармакологічної класифікації та органотропності клінічних проявів дії окремих препаратів;

закріпити навички щодо заповнення карти-повідомлення про ПД ЛЗ (форма 137/о), яка є офіційним документом щодо ПД ЛЗ і заповнюється лікарем;

забезпечити теоретичну базу для вивчення клінічних дисциплін та підготувати студентів до подальшої практичної діяльності, якісного виконання функціональних обов'язків, пов'язаних із раціональним застосуванням ЛП, що сприятиме зменшенню частоти розвитку побічних реакцій.

Результати навчання:

ПРЗ 2. Застосовувати знання з загальних та фахових дисциплін у професійній діяльності.

ПРЗ 4. Використовувати результати самостійного пошуку, аналізу та синтезу інформації з різних джерел для рішення типових завдань професійної діяльності.

ПРЗ 6. Аргументувати інформацію для прийняття рішень, нести відповідальність за них у стандартних і нестандартних професійних ситуаціях; дотримуватися принципів деонтології та етики у професійній діяльності.

ПРЗ 7. Виконувати професійну діяльність з використанням креативних методів та підходів.

ПРЗ 11. Використовувати методи оцінювання показників якості діяльності; виявляти резерви підвищення ефективності праці.

ПРФ 18. Визначати вплив факторів, що впливають на процеси всмоктування, розподілу, депонування, метаболізму та виведення лікарського засобу і обумовлені станом, особливостями організму людини та фізико-хімічними властивостями ЛЗ.

ПРФ 20. Визначати переваги та недоліки лікарських засобів різних фармакологічних груп з урахуванням їхніх біофармацевтичних,

	фармакокінетичних та фармакодинамічних особливостей; рекомендувати споживачам лікарські засоби та товари аптечного асортименту з наданням консультативної допомоги. <i>В результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:</i> Аналізувати й узагальнювати класифікацію ПД ЛЗ різних фармакологічних груп, визначати прояви можливої ПД та симптоми передозування, методи їх попередження й лікування. Оцінювати співвідношення користь/ризик виникнення ПД при застосуванні ЛЗ у різних вікових категоріях пацієнтів. Оцінювати співвідношення користь/ризик виникнення побічних ефектів при застосуванні ЛЗ у хворих із супутніми захворюваннями нирок, печінки, системи крові та інших органів і систем. Створювати алгоритм допомоги пацієнтам при гострому отруєнні ЛЗ. Розуміти можливість застосування антидотів у кожному конкретному випадку. Вміти заповнити карту-повідомлення про ПД/ПР, ЛЗ(форма 137/о). Установлювати причинно-наслідковий зв'язок між застосуванням ЛЗ і проявами ПД. <i>Демонструвати:</i> Здатність визначати роль факторів ризику виникнення ПД ЛЗ, що впливають на процеси всмоктування, розподіл, депонування, метаболізм, елімінацію (фармакокінетику) та обумовлені механізмами дії ЛЗ, особливостями стану організму людини та фізико-хімічними властивостями ЛЗ. Здатність визначати переваги та недоліки ЛЗ різних фармакологічних груп з урахуванням їх фармакокінетичних та фармакодинамічних особливостей. Здатність рекомендувати споживачам ліки та товари аптечного асортименту з наданням консультативної допомоги.
Забезпечення загальних та професійних компетентностей	<i>Загальні:</i> ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, вчитися і бути сучасно навченим. ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 7. Здатність до адаптації та дії у новій ситуації. ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. <i>Спеціальні (фахові, предметні):</i> ФК 18. Здатність забезпечувати раціональне застосування рецептурних та безрецептурних лікарських засобів згідно з фізико-хімічними, фармакологічними характеристиками, біохімічними, патофізіологічними особливостями конкретного захворювання та фармакотерапевтичними схемами його лікування. ФК 20. Здатність здійснювати консультування та фармацевтичну опіку під час вибору та відпуску безрецептурного лікарського засобу шляхом оцінки співвідношення ризик/користь, сумісності, показань та протипоказань керуючись даними про стан здоров'я конкретного хворого із врахуванням біофармацевтичних, фармакокінетичних, фармакодинамічних та фізико-хімічних особливостей лікарського засобу.